

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. Quid & quotuplex sit privilegium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

17. Ubi tamen obiter animadvertendum est, istud A tempus tantum in foro externo requiri; nam in interno & in conscientia possumus aliquid tanquam consuetudine firmatum observare, quando constat plerisque viros bonos ita se gerere, & morem istum observare, tamen legitime præscriptus non sit, nec habeat numerum annorum, quem assignavimus. Et quantum ad hoc verum dicunt Authores tertiæ sententiæ.

DISPUTATIO VIII.

De privilegijs.

HAtenus actum est de lege totam communitatem obligante, nunc superest nobis agendum de legibus, quæ privatas personas respiciunt, easque à communi legis obligatione eximunt, ideoque privilegia appellantur. Unde sit

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit privilegium?

1. **D**ico primò, Privilegium est *lex privata, speciale aliquid indulgens*. Ita definitur cap. *Abbate*, de verb. signific.

Explicatur breviter hæc definitio. Privilegium dicitur *lex*, quia per modum legis stabiliter conceditur, unde non expirat cum morte concedentis, uti præceptum. Subditur *privata*, vel quia non ad omnes, sed ad privatas duntaxat personas spectat, vel quia privilegiatum eximit à communi jure. Additur *speciale aliquid indulgens*, ut propria privilegij natura explicetur, quæ est, ut per illud aliquid speciale ultra jus commune privilegiato concedatur.

2. Ex his intelliges privilegiatum à lege, dispensatione, & gratia differre. A lege quidem in duobus; quia primò lex jus commune, privilegium vero jus speciale respicit. Secundo, quia lex quandiu est in vigore, semper obligat subditos: privilegium vero à legis observatione privilegiatum excipit. A dispensatione simpliciter differt in duobus, primò, quia dispensatio semper est alicujus legis, non privilegium. Secundo, quia dispensatio ad unum actum, puta ad unicum matrimonij impedimentum tollendum conceditur, sicq; lex dici non potest, cum non sit permanens; privilegium vero debet dare jus aliquo modo stabile. Unde si interdum dispensatio concedatur per modum legis stabilis & permanentis, ut de non jejunando pro tota vita, vel de jejunando in ovis & lacticiis, talis dispensatio potius habet rationem privilegij. Demùm privilegium à gratia differt, sicut inferius à superiori, quia privilegium quodlibet est gratia, sed non qualibet gratia est privilegium; dispensatio enim v.g. ab aliqua regularitate, vel absolutio ab excommunicatione, gratia quidem, sed non privilegium dici potest.
3. Intelliges etiam ex dictis, quod sicut de essentia legis non est quod sit scriptis exarata, ita nec ad essentiam, aut valorem privilegij scriptura necessaria est; sed sicut lex potest verbo, vel scripto statui, ita & privilegium, Unde in Cle-

mentina *Dudum*, de sepulchris, sic ait Pontifex: *Nos universa privilegia, gratias, indulgentias, verbo, vel scripto concessa &c.* Et Sixtus IV. in Extravaganti, *Essi dominici gregis*, de penit. & remiss. allerit, concedi privilegia & facultates à Sede Apostolica, verbo, vel scripto.

Dico secundo, privilegium jam descriptum dividitur in varias species. Dividitur enim primò in reale & personale. Reale est, quod datur directè & immediatè alicui rei, muneri, & conditioni distinctæ à persona: ut causa piæ, templo, prædio, &c. vel statui Clericali, muneri Episcopali, officio prædici, conditioni pupillorum, scholasticorum, &c. Personale est, quod immediatè datur personæ, ratione sui, & ex intentione ut ei provideatur; ut si alicui concedatur, ut non solvat decimas, sit immunis à tributo, absolvere possit à reservatis, aut dispensare ab irregularitatibus. Reale est perpetuum, & durat cum re, officio, statu, dignitate, aut conditione, cui annexitur. Personale est ad tempus, extinguiturque cum persona, cui conceditur, juxta regulam 7. juris in sexto. *Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona.*

Dividitur secundo in privilegium gratiosum, remunerativum, & conventionale. Gratiosum est, quod datur gratis sine ullis meritis privilegiati, vel parentum, aut aliorum ipsi communicatis, quibus privilegium ut merces respondeat, & non solum ut motivum, vel occasio dandi. Remunerativum est, quod datur in præmium meritorum privilegiati, aut aliorum ipsi communicatorum. Conventionale, quod datur pacto, seu conditione interveniente, ratione cujus privilegiatus censetur emere, vel recompensare privilegium.

Dividitur tertio in locale & generale. Isto uti licet ubiq; illo non nisi in loco pro quo concessum est, ut esus carniū in Francia diebus aliquot sabbathi, & lacticiū in Quadragesima. Quando autem sit locale, cognoscitur, vel quia exprimitur in privilegio, vel quia ex causa particulari concessionis factis colligitur, ut esus lacticiū in quadragesima, ubi deest copia olei & piscium.

Dividitur quarto in favorabile & odiosum: favorabile est illud, quod nemini affert incommodum: cujusmodi est privilegium audiendi missam tempore interdicti, vescendi butyro & lacte in Quadragesima, faciendi testamentum sine solemnitate juris &c. Odiosum illud est, quod licet faveat privilegiato, alteri tamen simul nocivum est, quæ est privilegium, quo quis capax redditur ad habenda plura beneficia.

Dividitur quinto in affirmativum & negativum. Affirmativum illud est, quo facultas aliquid faciendi conceditur. Negativum, quod dat facultatem ad aliquid omitendum. Plures sunt aliæ divisiones privilegij, pro quarum notitia recurrendum est ad eos, qui de privilegijs ex professo & fusiùs tractaverunt.

Quæres, quando nam privilegium incipiat in privilegario suos effectus operari? An quando in curia authenticè expeditur, & subscribitur, seu bullatur; vel cum per procuratorem in urbe, nomine ipsius privilegarij acceptatur; vel demùm cum notitia concessi privilegij pervenit ad aures privilegarij.

Respondeo distinguendum est duplex privilegium, alterum concessum per modum legis, aut statuti generalis, ut privilegium concessum

in favorem Clericorum, can. si quis suadere 6. q. 4. A alterum per modum rescripti alicui particulari personæ, aut Religioni concessum. Si sermo sit de primo, certum est illud non operari suum effectum ante promulgationem, quia cum tradatur per modum legis, obligando omnes, & lex ante promulgationem vim operandi non habeat, suum effectum ante promulgationem non operabitur: imò facta promulgatione, adhuc requiritur notitia ipsius promulgatae legis, ut pœna incurratur, ut patet de prædicto privilegio in favorem Clericorum concessio; nullus enim pœnam ex communicationis latae sententiæ contra percutientes Clericos incurrit, nisi hujus legis seu privilegii Clericis concessi notitiam habeat. B Si verò questio sit de privilegio secundi generis, adhuc distinguendum est, nam illud continet dispensationem ab aliqua lege, ut privilegium de non jejunando temporæ præcepto, aut de contrahendo matrimonio cum aliqua in gradu prohibito; vel nullam continet à lege dispensationem, ut esset privilegium acquirendi decimas, vel non solvendi tributum. Primi generis privilegium, suum effectum in privilegiario non operatur ante notitiam concessi privilegii: v. g. dispensatio contrahendi matrimonium cum consanguinea, debet partibus innotescere, ut valide contrahant, nec sufficit dispensationem in curia Romana authentice expeditam & subscriptam seu bullatam esse, si adhuc partes id ignorent. Ratiò est, quia nunquam præsumitur Pontifex privilegium concedere pro tempore quo ipsius usus non est licitus, nunquam enim præsumitur uti suâ potestate in destructionem: Sed usus dispensationis contrahendi matrimonium cum consanguinea, non est licitus ante, potitiam illius, revera enim peccaret, & malè ac imprudenter ageret, qui ante dispensationis notitiam matrimonium cum consanguinea contraheret: Ergo ante talem notitiam non præsupponitur Pontifex talem dispensationem concedere. Unde si Paulus v. g. in sacris constitutus, matrimonium contrahat cum Laura, ante dispensationis notitiam, matrimonium erit nullum. Privilegium verò secundi generis jus tribuit, effectumque operatur, ab ipsa die acceptationis per procuratorem; ante ullam notitiam à privilegiario habitam; quia cum procurator faciat unum cum ipso privilegiario, ut morale instrumentum cum principali agente, quidquid agit procurator nomine privilegiarii, privilegiarius ipse agere censetur.

ARTICULUS II.

De cessatione privilegiorum.

VARIÆ circa privilegiorum cessationem proponi solent difficultates, quas ad majorem claritatem, sequentibus quaestis propo-nemus ac resolvemus.

10. Quæres ergo primò, an cessante causâ privilegii, ipsum privilegium cesset?

Respondeo affirmativè, contra Suarez lib. 8. de legibus cap. 56. Cum enim privilegium concedatur à Principe, propter usum, non minùs honestam causam requirit privilegii usus, quam privilegii concessio: Ergo etiam si honestam causam habuerit privilegii concessio, si tamen ea cessat in usu privilegii, ipsum quoque privilegium cessare censetur.

Tom III.

Confirmatur ex lege *Vrianus ff. de fidejussoribus*, in qua sic dicitur: *Quod pervenit ad statum in quo incipere non potest, in eo remanere non potest. ubi glossa: Quod impedit ad faciendum, destruit quoque iam factum.* Quibus verbis tam lex citata, quam Glossa eandem requirunt in usu ac in concessione privilegii causam, idemque subinde docent impedire privilegii usum, quod privilegii concessionem impedivisset: Sed causæ honestæ defectus, concessionem privilegii impedivisset: Ergo & ejus cessatio, privilegii usum & conservationem impedit.

Confirmatur ampliùs ex cap. *Tua*, de Clericis non residentibus, ex quo habetur, quod cessat privilegium indultum Canonicis, ut absentes recipiant fructus præbendarum suarum in gratiam studiorum: cessat, inquam, cum studiis incumbere desinant: Ergo cessante causâ privilegii, ipsum quoque privilegium cessat.

Limitatur tamen primò hæc sententià, nisi privilegiatus perfectum consummatumque jus acquisierit in rem privilegio vel dispensatione concessam, ut si habenti unum beneficium, concessum si aliud ad sufficientem beneficiarii sustentationem; nam et si postea solius primi beneficii proventus sustentetur, non amittit secundum, quod intuitu sufficientis sustentationis collatum fuit, eò quod in illud perfectum consummatumque jus acquisierit.

Limitatur secundo, nisi privilegium vel dispensatio concedatur ob aliquod morale periculum evitandum, ut si cum femina castitatis voto astricta, ob morale periculum incontinentiæ, dispenseretur, ut nubere possit, si postea periculum incontinentiæ cesset, vel ob senilem ætatem, vel ob diuturnam & gravem infirmitatem, vel alias ob causas, dispensationis privilegium non cessat, sed cessante etiam periculo, propter quod cum ea dispensatum fuit, licite nubere potest.

Limitatur tertio, nisi privilegium vel dispensatio sit de re quam princeps etiam sine gravi causâ honestè concedere potest, cujusmodi est privilegium de anticipando officio divino, quod quæcunque levis causâ honestè potest. Quare illud concessum ob nimias occupationes in studiis, vel in alio munere obeundo, non cessat, cessante causâ, quia censetur Pontifex illud absolute concedere, cum ex quacunque levi causâ illud honestè concedere possit. Econtra verò privilegium alicui concessum non recitandi horas, ob gravem causam, v. g. ob exercendum munus gravioris momenti, cessat, quando tale munus ampliùs non exercetur, quia tale privilegium, vel dispensatio, non est de re quam Pontifex etiam sine gravi causâ, honestè concedere possit.

Quæres secundo, an cesset privilegium morte concedentis?

Respondeo privilegium continens gratiam factam, non expirare morte concedentis, quia tale privilegium est veluti quædam species donationis; donatio autem non extinguitur morte donantis: privilegium verò continens gratiam faciendam, morte donantis extingui, quia tale privilegium non se habet ut donatio, sed potius ut mandatum. Tunc enim gratia quæ continetur privilegio, dicitur facta, cum immediate alicui conceditur, ut cum v. g. Summus Pontifex immediate concedit Petro facultatem eligendi confessarium. Dicitur autem faciendâ, cum non

Bbbb

im-